

Jordi Vicent

Fang i ferro

Miquel Navarro, faedor de somnis

Jordi Vicent

Unes hores després d'eixir de la casa de Miquel Navarro, vagarejaven pel meu pensament unes paraules que havia llegit al catàleg de la seua exposició a la galeria Fernando Viñande de Madrid (maig-juliol 1982) que deien: «l'universalisme només és possible arran de la màxima sinceritat amb un mateix, sense negar en cap moment el teu origen».

Miquel Navarro no és un artista ensuperbit per la fama de les seues importants exposicions o pels seus muntatges teatrals a l'estil del *Vente a Sinapia* o l'*Absalón*. Com ell mateix em digué: «Mai no he fetes grans coses, tan sols assolir-ne l'essència i poder plasmar-les.» El seu món escultòric és envoltat per una atmosfera interior recollida i gens magnífic o atrabiliària.

¿Mai has volgut anar a viure a Nova York o a Chicago? ¿Chicago? ¿Per a què? Preferesc l'aire tranquil de Mislata. Des d'ací vaig a València en bicicleta o m'hi acoste en taxi si tinc pressa. Quan necessite fer un viatge o veure una ex-

posició, el faig. Noestic aïllat, i açò és el meu món».

I no para de parlar de Mislata, lloc quasi mític de la infantesa. «Mislata abans era com un poble. L'encontre entre la indústria i el camp em xocava. Quan jo anava a la ciutat, em deixava fascinar. De tota manera, a mi, em sembla que les ciutats es pareixen totes una mica.»

En aquests moments, Miquel Navarro treballa en un apassionant projecte: una font pública, encarregada per l'Ajuntament de València, que serà una realitat pròximament en l'encreuament dels carrers Filipines, Peris i Valero i Ausiàs Marc.

«Commemora —em diu— l'abastament d'aigua potable a València amb aigües del Xúquer.» S'afanya a mostrar-me'n els plànols i les maquetes, on un obelisc, que serà de vint metres d'altura, alçarà la seua estructura de ferro sobre la plaça. Aquest obelisc tindrà la part superior trencada, com si fos un malefici, d'on eixiran diverses canelles. Cent boles —quasi herrerianes— prefabricades circumdaran la mítica columna de ferro.

En aquesta importantíssima obra es conjuguen l'excel·lència tècnica del material i el joc de l'aigua, la fermesa i la filigrana: dues característiques intrínseques a la seua poètica.

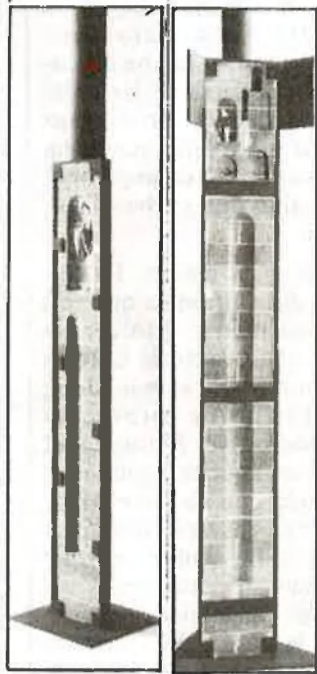
«El tema de l'aigua m'havia interessat sempre». I això és cert, ja que hi ha un altre projecte d'instal·lació de font pública elaborat per Miquel Navarro, el 1972, on una eròtica forma en vertical expulsava, com si es tractés d'un paraigua amb escapaments, el líquid de l'interior.

Fins el 1972, Miquel Na-

varro (nascut a Mislata el 1945) havia treballat la pintura, però la necessitat que sentia d'explorar el volum, les formes, el portà a l'escultura.

Passava el temps, com un artesà medieval sorgint a l'era contemporània, modelant el fang fins a trobar el llenguatge adequat. «Quan era petit m'agradava manipular el fang, sentir-me enginyer de pantans i canals. Pense que la imaginació que es reflecteix en l'ús dels materials que empre: terracotta, ferro i, darrerament, el zinc, sorgia com a formes primàries en el joc infantil.»

Miquel Navarro és un constructor, és clar, que busca en els complements —«si tracte un prisma, necessite una esfera que el complemente»— la peça

A. Zafra
Mur amb cor (1984), obra de ferro i terracotta. Racó amb mur (1984), en ferro i terracotta

«Els artistes valorem l'esbós, de vegades, més que l'obra, encara que el resultat definitiu és el llenguatge artístic.»

perduda del seu trencaclosques estètic. La seua obra permet fugir, en la màgia irreal, a l'àmbit dels somnis (allí on pintura, escultura i arquitectura, són joguines dels déus, on la confusió es complau i domina), on hi ha el perfum de la terra i la flaire del temps en què viu.

«Els artistes valorem l'esbós, de vegades, més

que l'obra, encara que el resultat definitiu és el vocabulari, el llenguatge artístic.»

Mentre ell acaba la font que els edils públics li han encomanat, les seues escultures es passen per Europa (Albí, Fontevault, Tolosa, Dortmund, Basilea). Una Europa que creu en els somnis sense color, en la cruïlla de la recta i la corba, en el coit del classicisme i la *màniera*, en les ciutats cobertes d'art.

Una creació que barrege el regust d'allò antic amb la geometria del nou formalisme, que sintetitze l'esperit amagat amb la visió del pas dels dies, que pugui agafar el tren elèctric i llançar-lo a la construcció de rutes indòmites. Una mica d'això és la poètica de Miquel Navarro.

Cavanilles i els Peset, en vídeo

La setmana passada, va rodar en escenaris valencians l'equip que prepara dos vídeos educatius sobre Antoni Josep Cavanilles i sobre la família Peset. Tots dos formaran part de la sèrie «Científics catalans» que promouen els Serveis de Cultura Popular. Utilitzats en la televisió i les escoles, aquests programes d'un quart d'hora de durada pretenen cobrir un buit endèmic en els espais pedagògics i educatius, els quals solen posar poca atenció en la història de la ciència. I encara menys en la nostra pròpia història en aquest camp.

Victòria Borràs, com a productora; Jordi Lledó, com a realitzador; Tomàs Moya, a la càmera, i Santiago Riera i Tuébol, com a guionista i assessor, formen l'equip que ha

Joan Baptista Peset i Vidal (1821-1885), un dels integrants més coneguts de tota una família de científics

estat rodant a València, l'Albufera, Catarroja i altres escenaris valencians.

Per a Santiago Riera, Cavanilles fou un home típic de la Il·lustració, amb un treball important en el camp de les Ciències Naturals, i especialment de la Botànica. Nascut el 1745 i mort a Madrid, on fou director del Jardí Botànic, l'any 1804, és una figura mereixedora de la màxima aten-

ció, sobretot tenint en compte els notables exercicis d'investigació i classificació que deixà escrits sobre la vegetació i la història natural de la nostra terra.

El vídeo sobre els Peset ha estat plantejat com el reportatge col·lectiu d'una família que ha sabut transmetre el saber i la dedicació investigadora de pares a fills.

La manca de material gràfic i de documentació de l'època ha estat la principal dificultat a l'hora de plantejar els vídeos. Dificultat que ha estat vençuda amb l'ajuda del doctor Costa, de la Facultat de Farmàcia de València, pel que fa al cas de Cavanilles, i del catedràtic d'Història de la Medicina López Piñero, amb el seu equip, i de Joan Peset, pel que fa a la coneguda família de científics.

«Conèixer el nostre passat científic —ens diu Santiago Riera i Tuébol— és necessari, siga bo o dolent aquest passat. Hem de començar a tindre en compte que la ciència i la tecnologia formen part de la cultura.» Realitzats amb la col·laboració d'Acció Cultural del País Valencià, aquests vídeos volen contribuir a fer-ho possible.